

2016 FINDIK RAPORU

ELİF MERCAN ÜNYELİ
AKREDİTASYON VE KALİTE BİRİMİ

İçindekiler

ÜRETİM.....	3
DÜNYADA FINDIK ÜRETİMİ.....	3
TÜRKİYE'DE FINDIK ÜRETİMİ	6
SAMSUN'DA FINDIK ÜRETİMİ.....	11
Toplu Meyveliklerin Alanı	12
Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı	12
Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı	13
Fındık Üretimi	13
SAMSUN İLÇELERİNDE FINDIK ÜRETİMİ	14
Toplu Meyveliklerin Alanı	14
Fındık Üretimi	15
Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı	16
Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı	17
İHRACAT.....	19
FINDIK TARIM TAKVİMİ	22
FINDIĞIN BESİN DEĞERİ.....	25
FINDIK TARIMI SORUN VE ÖNERİLERİ	26
KAYNAKLAR	28

Fındık, Fagales takımının Betulaceae familyasının Coryleae alt familyasının, *Corylus* cinsine girer. Meyvecilik bakımından önemli olan ve ekonomik olarak kültürü yapılan türler, *Corylus Avellane* L. (Adi fındık), *Corylus Colurna* L. (Türk fındığı) ve *Corylus Maxima* Mill. (Lambert fındığı) dır. Ayrıca çeşitli türlerin melezleri önem kazanmaktadır.

Fındık; dünya üzerinde 36-41 kuzey enlemlerinde yetişebilen ve kendine özgü bir iklime ihtiyaç gösteren, uzun ömürlü, çalı formunda bir kültür bitkisidir. Fındık meyve olarak yıllık ortalama sıcaklığı 13-16 santigrat derecede ılıman ve nemli iklim koşullarında genellikle derin, tınlı, humuslu ve PH 'ı 6 olan besin maddelerince zengin topraklarda iyi gelişme göstermektedir.

ÜRETİM

DÜNYADA FINDIK ÜRETİMİ

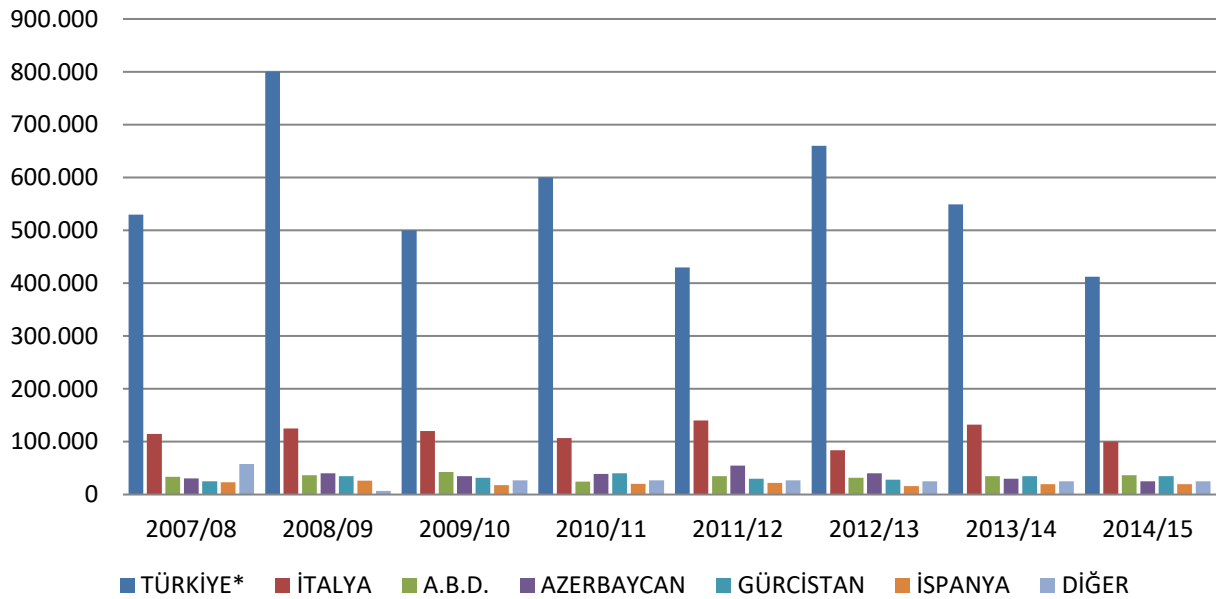
Fındığın kültür çeşitleri Türkiye, İtalya, İspanya, ABD, Çin, İran, Yunanistan, Fransa, Azerbaycan, Rusya, Kırgızistan, Portekiz, Beyaz Rusya, Moldova, Tacikistan, Gürcistan, Ukrayna, Tunus, Macaristan, Kıbrıs ve Kamerun'da yetiştirilmektedir. Bununla birlikte, FAO istatistiklerinde üretici olarak henüz yer verilmeyen Arjantin, Avusturya, Avustralya, Estonya, İran, Yeni Zelanda, Romanya, Slovenya, Suriye, Ukrayna, İngiltere ve Yugoslavya gibi ülkelerde de az da olsa fındık üretilmekte ve üretimin arttırılmasına yönelik önemli çalışmalar yapılmaktadır.

Dünya fındık üretimi, 1960'lı yıllarda yaklaşık 250 bin ton civarında iken son yıllarda bir milyon tona yaklaşmıştır.

DÜNYA FINDIK ÜRETİMİ (TON)

ÜLKELER	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
TÜRKİYE*	530.000	800.791	500.000	600.000	430.000	660.000	549.000	412.000
İTALYA	115.000	125.000	120.000	107.000	140.000	84.000	132.000	100.000
A.B.D.	33.570	36.280	42.600	24.500	35.000	32.000	35.000	36.300
GÜRCİSTAN	25.000	35.000	32.000	40.000	30.000	28.000	35.000	35.000
AZERBAYCAN	30.800	40.000	35.000	39.000	55.000	40.000	30.000	25.000
İSPANYA	23.000	26.000	18.000	20.000	22.000	16.000	19.500	19.500
DİĞER	57.880	6.729	27.000	27.000	27.000	25.000	25.000	25.000
TOPLAM	815.250	1.069.800	774.600	857.500	739.000	885.000	825.500	660.773

Kaynak: Türkiye verileri TÜİK, diğer veriler INC,

Dünya fındık üretiminin yaklaşık % 70'ini gerçekleştiren Türkiye'yi sırasıyla İtalya, ABD, Gürcistan, Azerbaycan, İspanya izlemektedir. AB (27)'nin payı ise % 17'dir. Tablodan da görüleceği üzere Gürcistan ve Azerbaycan'ın üretimi son yıllarda önemli oranda artış göstermektedir. Diğer Ülkeler arasında yer alan Çin, Şili, Avustralya ve İran'ın üretimi de istatistik olarak anlamlıdır.

DÜNYA FINDIK DİKİM ALANLARI (HEKTAR)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Türkiye	663.817	663.192	642.866	667.865	696.964	701.407	702.144
İtalya	72.314	71.050	70.256	55.904	70.492	57.992	70.492
İspanya	16.802	15.411	14.536	13.803	14.067	14.000	15.000
ABD	11.574	11.493	11.614	11.736	11.938	11.890	11.462
Gürcistan	12.000	10.000	12.000	15.000	15.500	12.400	15.500
Azerbaycan	19.994	21.577	22.193	22.691	23.242	23.768	23.242
Diğer	40.000	32.500	33.000	34.900	35.100	57.186	40.000
TOPLAM	808.900	830.635	841.333	873.331	903.864	878.643	877.840

Kaynak: Türkiye verileri TÜİK, diğer ülke verileri FAO

2013 yılında dünya genelinde 877.840 hektarlık bir alanda fındık üretimi yapıldığı tahmin edilmektedir. Türkiye'de yaklaşık 700 bin hektar alanda fındık üretimi yapılmakta olup, dünya fındık üretim alanlarının % 80'i ülkemizde bulunmaktadır. Türkiye'yi % 8'lik payla İtalya takip etmektedir. Diğer ülkeler arasında İtalya'yı sırasıyla Azerbaycan, Gürcistan, İspanya ve ABD takip etmektedir.

İtalya: Yaklaşık 64 bin hektar alanda 100 bin tonu aşan ortalama yıllık üretimi ile Türkiye'den sonra ikinci büyük fındık üreticisidir. Dünya üretiminden aldığı pay yaklaşık %10-15 civarındadır. Üretimi yıllara göre değişmekle birlikte kendi iç tüketimini karşılamaktadır. Söz konusu ülkede fındık üretiminin tamamına yakını dört bölgede yapılmaktadır. Bu bölgeler; Piedmont (%11,6), Lazio (%26,8), Campania (%33,9) ve Sicilya (%23,6)'dır. İtalya gösterişli, iri çeşitte çerezlik fındık üretimi yapmakta; fındık hasadı Ağustos ayının ikinci yarısında başlamakta ve yeni mahsul ürünler 15 gün içinde piyasaya sunulmaktadır.

ABD: Yaklaşık 12 bin hektar alanda 35 bin tona yaklaşan ortalama yıllık üretimi ile başlıca fındık üreticisi ülkeler arasında yer almaktadır. Dünya üretiminden aldığı pay %4'e yaklaşmaktadır. Kabuklu fındık ihracatıyla ön plana çıkan ABD'de fındık üretim bölgeleri Oregon ve Washington olup, üretimin tamamına yakını Oregon'da yapılmaktadır.

İspanya: Dünya üretimindeki yerini son yıllarda Gürcistan ve Azerbaycan'a kaptırmıştır. Üretim alanlarında son 20 yıllık bir dönemde artış olmamış, 20 bin tonu aşan ortalama yıllık üretimi, 25 bin hektarlık alanda gerçekleştirilmektedir. Üretim alanlarının %85'i Tarragona Bölgesinde olup, plantasyonların %80'i Negret çeşidinden oluşmaktadır.

Fındık ihtiyacının önemli bir bölümünü Türkiye'den ithalat yoluyla karşılamaktadır. Tarragona Bölgesi dışında Reus yakınlarında da fındık yetiştirilmektedir. İtalya gibi İspanya da iri ve albenili fındık üretimiyle ön plana çıkmaktadır.

Gürcistan ve Azerbaycan: Gürcistan'da ortalama yıllık üretim 25 bin ton civarındadır. 2004 yılında 15 bin hektar olan fındık üretim alanlarının 2006 yılında 23,8 bin hektara yükseldiği Gürcistan'da üretim potansiyeline sahip arazilerin yaklaşık 100 bin hektara ulaştığı öngörülmektedir. Söz konusu alan büyüklüğü, ortalama yıllık üretimi 30 bin tonu aşan Azerbaycan için 25 bin hektar olarak tahmin edilmektedir. İki ülkenin dünya üretimindeki payı toplam %10'a dayanmış bulunmaktadır.

TÜRKİYE'DE FINDIK ÜRETİMİ

Dünya'da en iyi yetiştirme koşullarının bulunduğu yer Doğu Karadeniz'dir Ticari değeri yüksek olan fındık Trabzon-Giresun-Ordu illerinde tek tarım tipi monokültür olarak yapılır. Türkiye'deki fındıkların %80'i Karadeniz Bölgesi'nden sağlanır. Başta Giresun, Ordu, Trabzon Doğu Karadeniz, Sakarya, Bartın, Zonguldak Batı Karadeniz olmak üzere iki bölgede yetiştirilir. Türkiye, dünya fındık üretiminde birincidir. Ayrıca Türkiye Dünya'nın en kaliteli ve lezzetli fındıklarını yetiştirir.

Türkiye'nin Karadeniz sahillerinde yoğun bir şekilde yer alan fındık bahçeleri, sahilden içeriye doğru en fazla 30 km'yi geçmeyen alanda bulunmaktadır. Batı Karadeniz'de Zonguldak'tan (İstanbul'un doğusu) başlayarak doğuya doğru tüm Karadeniz boyunca deniz ve dağlar arasında yeşil bir kuşak gibi hemen hemen Gürcistan sınırına kadar uzanır.

2016 yılında Türkiye'de 7.054 bin dekar alan üzerinde, toplam 367.787.648 ağaçla üretimi yapılan fındık ile dolaylı ve dolaysız olarak 4.000.000 insan ilgilenmekte olup, bu durum fındığın sosyo-ekonomik önemini artırmaktadır. Türkiye'nin Dünya'daki diğer fındık üreten ülkeler arasında, üstün kalitesi nedeniyle seçkin bir yeri olup, üretim ve ihracatta liderliğini sürdürmeye devam etmektedir.

Türkiye'de fındık yetiştiren bölgeler üç alt bölgeye ayrılabilir:

I. Standart bölge: Giresun, Ordu, Trabzon, Rize, Artvin. Eski fındık yetiştirme alanlarıdır. Bu alanlarda fındık ocakları yaşlı, verim düşük, yıllık üretim değişimleri fazladır.

II. Standart bölge: Sakarya, Düzce, Zonguldak, Bartın, Kastamonu, Sinop, Samsun, Kocaeli. Daha genç, derin topraklı, tekniğine uygun dikilmiş fındık bahçeleri yer alır. Verim yüksektir.

III. Çerezlik bölge: Yukarıda sayılan standart alanın dışındaki illerimizde kapsar. Üretim ve verim fazla değildir, yakın çevresinde tüketilir, istatistiklere dahil edilmez.

Ülkemizde ilk kez Doğu Karadeniz Bölgesi'nde başlayan kültür ırkı fındık yetiştiriciliği; 1964 yılından sonra alım garantisi verilmesi, fındığın diğer ürünlere göre daha az emekle yetiştirilen bir ürün olması ve bölgeden yapılan göçler vb. etkenlerle doğal ekim alanlarının da dışına taşarak önce Batı Karadeniz daha sonra ise diğer illere yayılmıştır.

Ülkemizde fındık üretimi, 2844 sayılı Fındık Üretim Planlanması ve Dikim Alanlarının Belirlenmesi Hakkında Kanun çerçevesinde birçok kez değişikliğe uğrayan ruhsatlı üretim alanları en son 2014/7253 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 16 il ile sınırlandırılmıştır.

Kararname ile bu il ve ilçeler dışındaki il ve ilçelerin tamamı ile yukarıdaki il ve ilçelerde 1 inci ve 2 nci sınıf tarım arazilerinde, % 6'dan daha az eğimli 3 üncü sınıf tarım arazilerinde, fındık bahçesi tesis edilmesine ve yenilenmesine izin verilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu 16 il ve ilçeler aşağıda gösterilmiştir.

Sıra No	İlçeler	Fındık Üretimine İzin Verilecek İlçeler
1	Artvin	Borçka, Arhavi, Hopa ve Murgul,
2	Bartın	Bütün İlçeler
3	Bolu	Göynük ve Mudurnu
4	Düzce	Merkez, Akçakoca, Cumayeri, Gölyaka, Çilimli, Gümüşova, Yığılca ve Kaynaşlı,
5	Giresun	Merkez, Bulancak, Keşap, Tirebolu, Görele, Eynesil, Espiye, Dereli, Çanakçı, Güce, Doğankent, Yağlıdere ve Piraziz,
6	Gümüşhane	Kürtün,
7	Kastamonu	Abana, Bozkurt, Cide, Çatalzeytin, İnebolu ve Doğanıyurt,
8	Kocaeli	Kandıra,
9	Ordu	Bütün ilçeler,
10	Rize	Ardeşen, Fındıklı ve Pazar,
11	Sakarya	Kocaali, Karasu, Akyazı, Hendek, Ferizli, Karapürçek, Kaynarca, Adapazarı, Arifiye, Erenler, Geyve, Pamukova, Sapanca, Serdivan, Söğütlü ve Taraklı
12	Samsun	Çarşamba, Terme, Ayvacı, Salıpazarı, Ondokuzmayıs, Tekkeköy, Alaçam, Yakakent, İlkadım, Bafra, Asarcık, Canik ve Atakum
13	Sinop	Merkez, Ayancık, Türkeli, Erfelek, Gerze ve Dikmen,
14	Tokat	Erbaa
15	Trabzon	Bütün ilçeler
16	Zonguldak	Bütün ilçeler

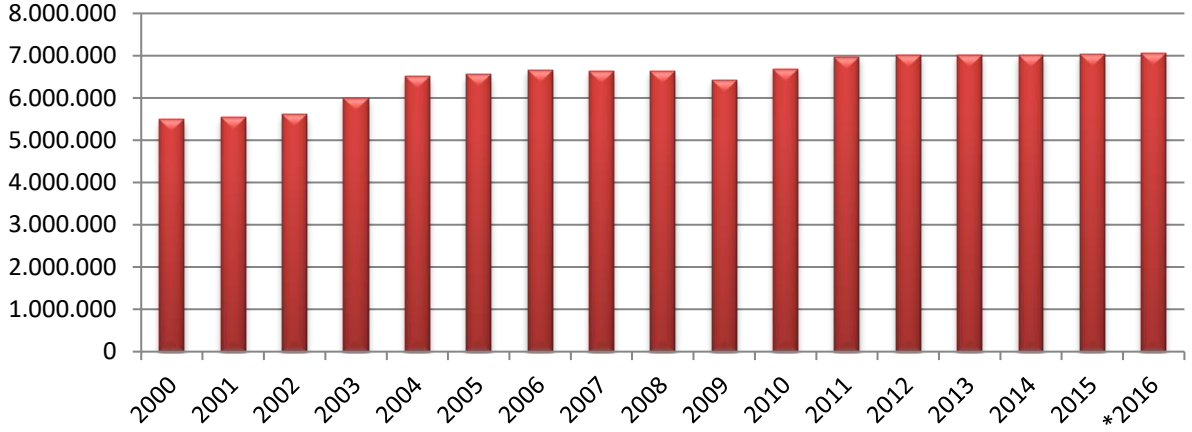
2016 yılı TÜİK verilerine göre Türkiye de 35 ilde toplam 7.045.451 dekar alanda, 360.416.783 meyve veren ağaç ile 420.000 ton fındık üretilmiştir.

Yıl	Toplu meyveliklerin alanı (dekar)	Üretim (ton)	Ağaç başına ortalama verim(kg)	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	Meyve vermeyen yaşta ağaç sayısı	Toplam ağaç sayısı
2000	5.495.000	470.000	2	282.970.000	9.881.000	292.851.000
2001	5.550.000	625.000	2	285.000.000	12.100.000	297.100.000
2002	5.600.000	600.000	2	289.000.000	10.876.000	299.876.000
2003	6.000.000	480.000	2	303.900.000	13.900.000	317.800.000
2004	6.500.000	350.000	1	325.000.000	20.000.000	345.000.000
2005	6.550.000	530.000	2	321.500.000	15.215.000	336.715.000
2006	6.662.262	661.000	2	337.380.483	15.135.382	352.515.865
2007	6.638.174	530.000	1	357.948.270	19.286.768	377.235.038
2008	6.631.928	800.791	2	340.285.551	16.803.193	357.088.744
2009	6.428.669	500.000	1	347.414.378	21.852.143	369.266.521
2010	6.678.649	600.000	2	356.761.858	11.510.803	368.272.661
2011	6.969.643	430.000	1	354.713.121	8.569.370	363.282.491
2012	7.014.067	660.000	2	348.781.578	8.210.481	356.992.059
2013	7.021.437	549.000	2	348.563.209	6.984.836	355.548.045
2014	7.011.413	450.000	1	349.189.710	6.220.407	355.410.117
2015	7.026.279	646.000	2	358.147.878	7.864.829	366.012.707
2016*	7.054.451	420.000	1	360.416.783	7.370.865	367.787.648

Kaynak: TÜİK, 2016 verileri geçicidir.

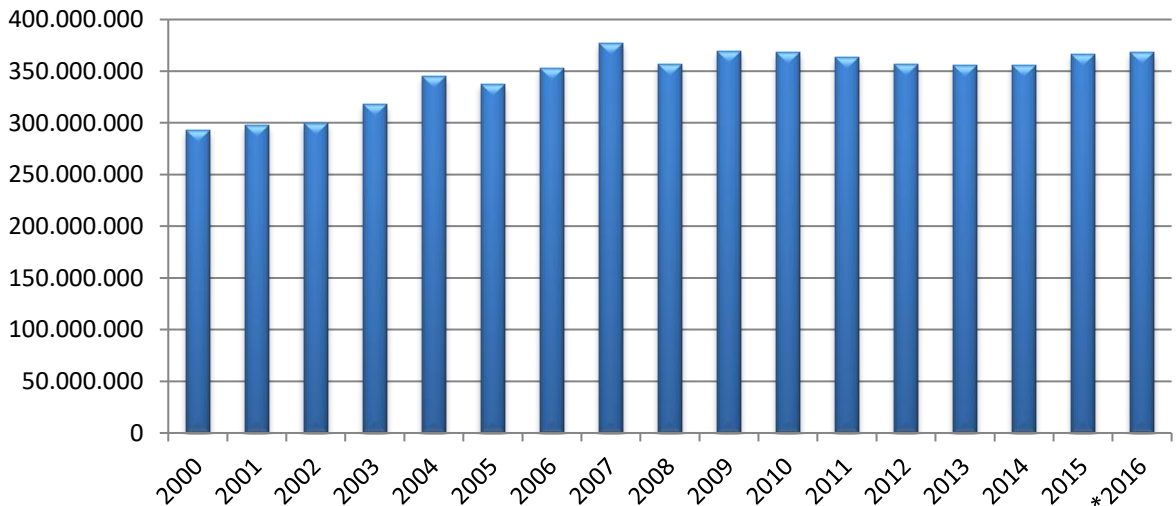
1995 yılında 5.388.730 dekar alanda yapılan fındık üretimi yıllar içinde artış göstermiş ve 2016 yılında 7.054.451 dekar alana ulaşmıştır. Üretim yapılan alan miktarı yirmi yılda %30,9 artmıştır.

Toplu meyveliklerin alanı (dekar)

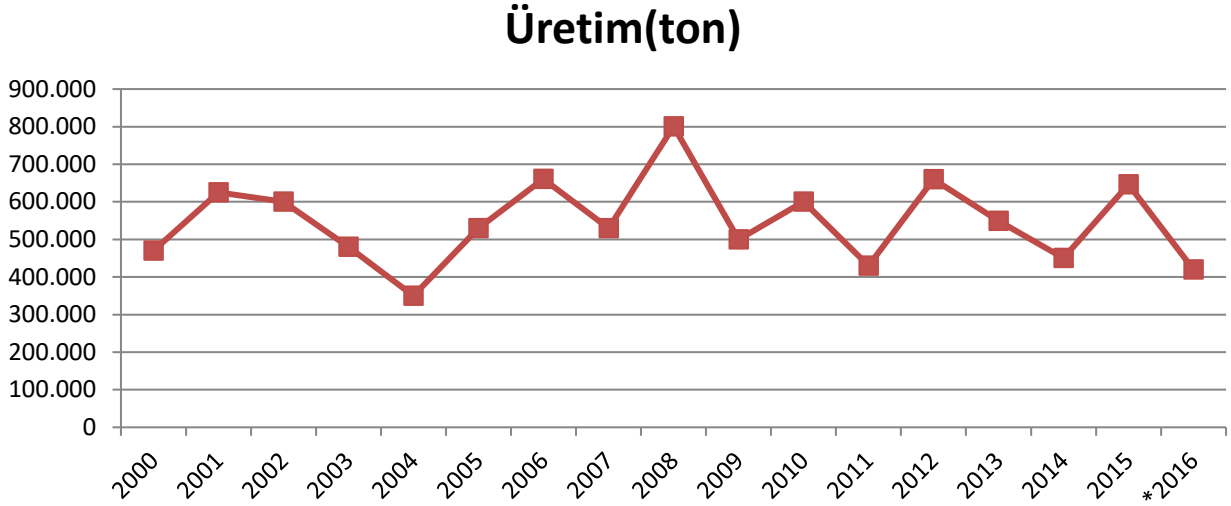

1995 yılında toplam fındık ağaç sayısı 292.650.000 iken ağaç sayısı yıllar içinde artış göstermiş ve 2016 yılında 367.787.648 ağaca ulaşmıştır. Yirmi yılda toplam fındık ağaç sayısı %25,7 artmıştır.

Toplam ağaç sayısı

1995 yılında toplam fındık üretimi 455.000 ton iken ağaç üretim miktarı yıllar içinde artış göstermiş ve 2016 yılında 420.000 tona gerilemiştir.

Türkiye'nin toplu meyveliklerin alanı (dekar) bakımında %32'lik paya sahip olan Ordu 2.270.923 dekar alanla ilk sırada yer almaktadır. Onu 1.170.872 dekar alanla Giresun ve 936.087 dekar alanla Samsun izlemektedir.

2016 yılında Türkiye'nin fındık üretimi 420.000 tondur. Ordu 93.030 ton ile toplam üretimin %22,15'lik payına sahiptir. Ordu'yu 77.279 ton ile Sakarya ve 67.855 ton ile Samsun izlemektedir.

2016 yılı verilerine göre Türkiye' de 360.416.783 tane meyve veren yaşta fındık ağacı vardır. Bunun %34,03'lük kısmı Ordu da bulunmaktadır. Ordu'yu %16,39 ile Giresun ve %12,38 ile Samsun izlemektedir.

2015 yılı verilerine göre Türkiye' de 7.370.365 tane meyve vermeyen yaşta fındık ağacı vardır. Bunun %45,49'lük kısmı Samsun da bulunmaktadır. Samsun'u %21,75 ile Trabzon ve %8,43 ile Giresun illeri izlemektedir.

2016 yılı verilerine göre Türkiye' de toplam fındık ağacı sayısı 367.787.148'dir. Toplam fındık ağacının %33,38'lik kısmı Ordu ilinde bulunmaktadır. Ordu'yu %16,22 ile Giresun ve %13,04 ile Samsun illeri izlemektedir.

Sıra No	İBBS3	İBBS3 adı	Ürün adı	2016 yılı Toplu meyveliklerin alanı (dekar)	2016 yılı Üretim(ton)	2016 yılı Ağaç başına ortalama verim(kg)	2016 yılı Meyve veren yaşta ağaç sayısı	2016 yılı Meyve vermeyen yaşta ağaç sayısı	2016 yılı Toplam ağaç sayısı
1	TR902	Ordu	Fındık	2.270.923	93.030	1	122.657.555	96.715	122.754.270
2	TR422	Sakarya	Fındık	727.976	77.279	2	35.738.960	80.050	35.819.010
3	TR831	Samsun	Fındık	936.087	67.855	2	44.621.942	3.352.529	47.974.471
4	TR423	Düzce	Fındık	626.850	54.493	2	31.888.800	10.057	31.898.857
5	TR903	Giresun	Fındık	1.170.872	37.591	1	59.067.030	588.795	59.655.825
6	TR901	Trabzon	Fındık	655.525	28.978	1	34.130.878	1.602.882	35.733.760
7	TR811	Zonguldak	Fındık	236.185	28.428	2	15.818.786	621.588	16.440.374
8	TR813	Bartın	Fındık	59.375	7.153	2	3.682.500	90.000	3.772.500
9	TR421	Kocaeli	Fındık	79.813	7.033	4	1.972.377	18.412	1.990.789
10	TR821	Kastamonu	Fındık	82.268	5.769	2	3.348.563	397.268	3.745.831
11	TR905	Artvin	Fındık	86.943	5.022	2	2.696.210	93.165	2.789.375
12	TR832	Tokat	Fındık	28.120	1.921	2	1.002.150	124.050	1.126.200
13	TR823	Sinop	Fındık	17.014	1.080	1	741.010	179.940	920.950
14	TR904	Rize	Fındık	25.389	881	1	1.173.440	0	1.173.440
15	TR100	İstanbul	Fındık	21.861	830	1	902.850	9.500	912.350
16	TR411	Bursa	Fındık	4.842	692	3	220.740	21.330	242.070
17	TRB23	Bitlis	Fındık	2.500	523	10	55.000	25.000	80.000
18	TR906	Gümüşhane	Fındık	8.000	483	1	454.750	6.750	461.500
19	TR632	Kahramanmaraş	Fındık	600	254	11	23.800	4.800	28.600
20	TR424	Bolu	Fındık	12.016	228	2	148.312	31.258	179.570
21	TR221	Balıkesir	Fındık	314	118	8	14.695	3.059	17.754
22	TR222	Çanakkale	Fındık	377	106	9	12.365	3.565	15.930
23	TR612	Isparta	Fındık	65	49	5	10.305	409	10.714
24	TR611	Antalya	Fındık	0	48	19	2.500	650	3.150
25	TR322	Denizli	Fındık	15	45	15	3.100	700	3.800
26	TR213	Kırklareli	Fındık	156	29	3	8.696	1.380	10.076
27	TR413	Bilecik	Fındık	98	27	5	5.076	781	5.857
28	TR722	Sivas	Fındık	29	16	9	1.700	1.010	2.710
29	TR425	Yalova	Fındık	108	14	3	5.130	0	5.130
30	TR631	Hatay	Fındık	0	7	12	600	880	1.480
31	TR332	Afyon	Fındık	0	6	15	400	200	600
32	TR834	Amasya	Fındık	55	6	2	3.500	750	4.250
33	TR333	Kütahya	Fındık	40	4	2	2.543	1.722	4.265
34	TR321	Aydın	Fındık	15	2	4	520	1.170	1.690
35	TR334	Uşak	Fındık	20	-	-	0	500	500

Kaynak: TÜİK, 2016 verileri geçicidir.

SAMSUN'DA FINDIK ÜRETİMİ

Samsun; Sakarya, Düzce, Zonguldak, Bartın, Kastamonu, Sinop, Kocaeli ile birlikte, daha genç, derin topraklı, tekniğine uygun dikilmiş fındık bahçelerinin yer aldığı, verimliliğin yüksek olduğu II. Standart bölge de yer almaktadır.

Samsun; Türkiye'nin toplu meyveliklerin alanın %13,27'sine, meyve veren yaşta fındık ağacının %12,38'ine, meyve vermeyen yaşta fındık ağacının %45,49'luk kısmına, toplam fındık ağacının ise %13,04'üne sahiptir. Fındık üretim sıralamasında ise üçüncü sırada yer almaktadır.

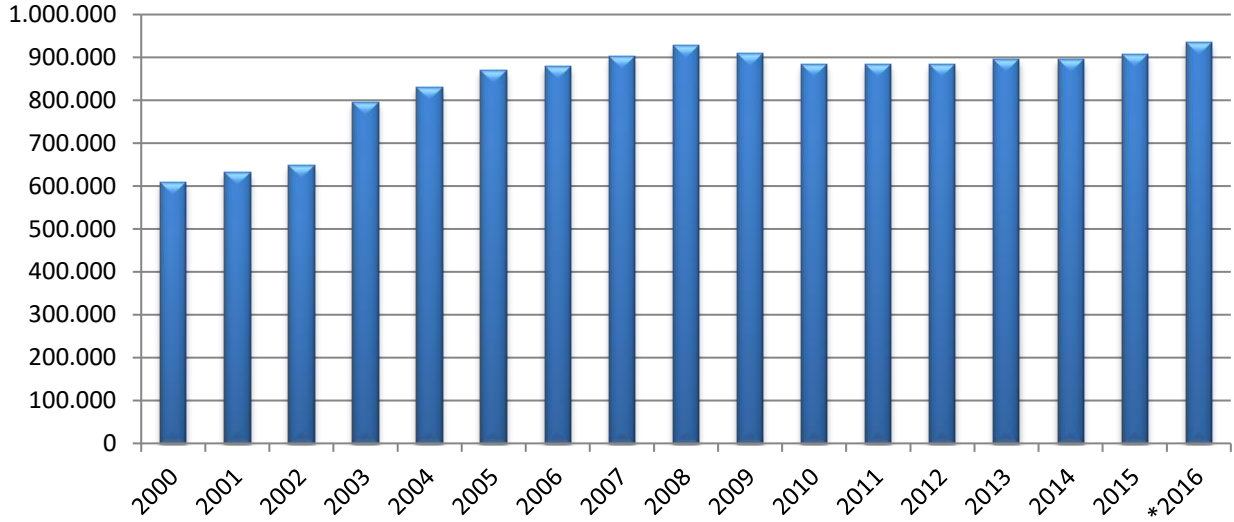
2016 yılı verilerine göre Samsun'un 17 ilçesinde toplam 936.087 dekar alanda, 44.621.942 meyve veren ağaç ile 67.855 ton fındık üretilmiştir.

Yıl	Toplu meyveliklerin alanı (dekar)	Üretim (ton)	Ağaç başına ortalama verim (kg)	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	Meyve vermeyen yaşta ağaç sayısı	Toplam ağaç sayısı
2000	608.910	44.185	2	28.076.279	1.594.450	29.670.729
2001	632.370	65.324	2	28.448.649	2.402.285	30.850.934
2002	649.160	55.087	2	29.649.145	2.051.017	31.700.162
2003	795.270	53.786	2	34.017.745	4.998.350	39.016.095
2004	830.330	15.760	0	35.541.745	5.352.963	40.894.708
2005	870.460	73.463	2	39.500.394	6.150.510	45.650.904
2006	878.664	106.915	3	42.105.155	6.181.665	48.286.820
2007	903.303	37.309	1	42.722.235	5.622.900	48.345.135
2008	927.272	114.886	3	41.513.945	5.123.365	46.637.310
2009	909.760	66.617	2	44.114.151	4.048.169	48.162.320
2010	883.410	83.830	2	44.190.146	4.151.019	48.341.165
2011	883.410	52.087	1	43.019.886	3.992.779	47.012.665
2012	883.410	88.392	2	43.292.155	3.969.495	47.261.650
2013	895.936	69.392	2	43.011.737	3.652.081	46.663.818
2014	895.936	73.544	2	43.506.462	2.377.790	45.884.252
2015	906.229	90.857	2	42.994.955	3.475.925	46.470.880
2016*	936.087	67.855	2	44.621.942	3.352.529	47.974.471

Kaynak: TÜİK, 2016 verileri geçicidir.

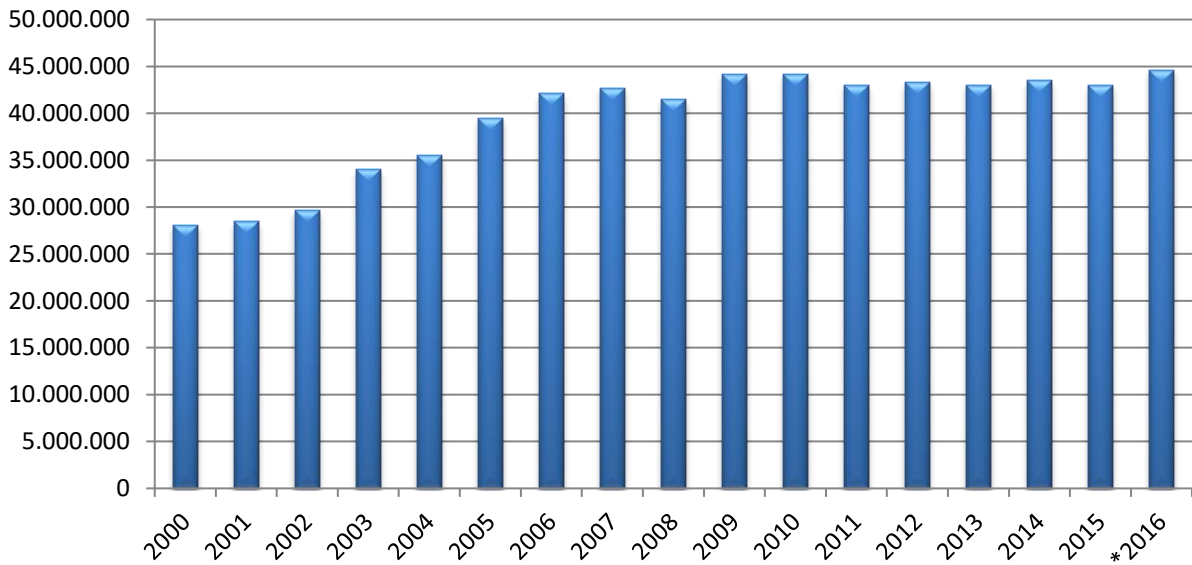
Toplu Meyveliklerin Alanı

Samsun 1995 yılında 601.740 dekar alanda fındık üretimi yaparken, yıllar içinde toplu meyveliklerin alanı artış göstermiş ve Samsun, Türkiye genelinde fındık toplu meyvelik alanı açısından 5. sıradan 3. sıraya yükselmiştir. Üretim yapılan alan miktarı, yirmi yılda **%55,56** artmış ve 2016 yılında 936.087 dekar alana ulaşmıştır.

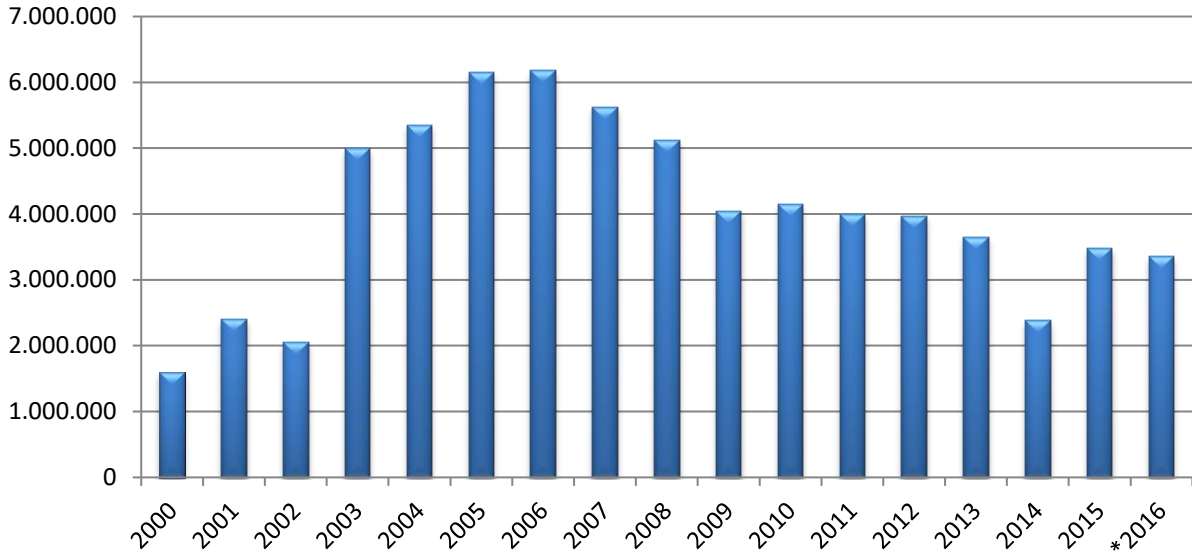
Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı

1995 yılında Samsun da meyve veren yaşta fındık ağaç sayısı 25.992.477 iken meyve veren ağaç sayısı yıllar içinde artış göstermiş ve Türkiye genelinde meyve veren fındık ağacı açısından 5. sıradan 3. sıraya yükselmiştir. Yirmi yılda meyve veren fındık ağaç sayısı **%71,67** artmış ve 2016 yılında 44.621.942 ağaca ulaşılmıştır.

Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı

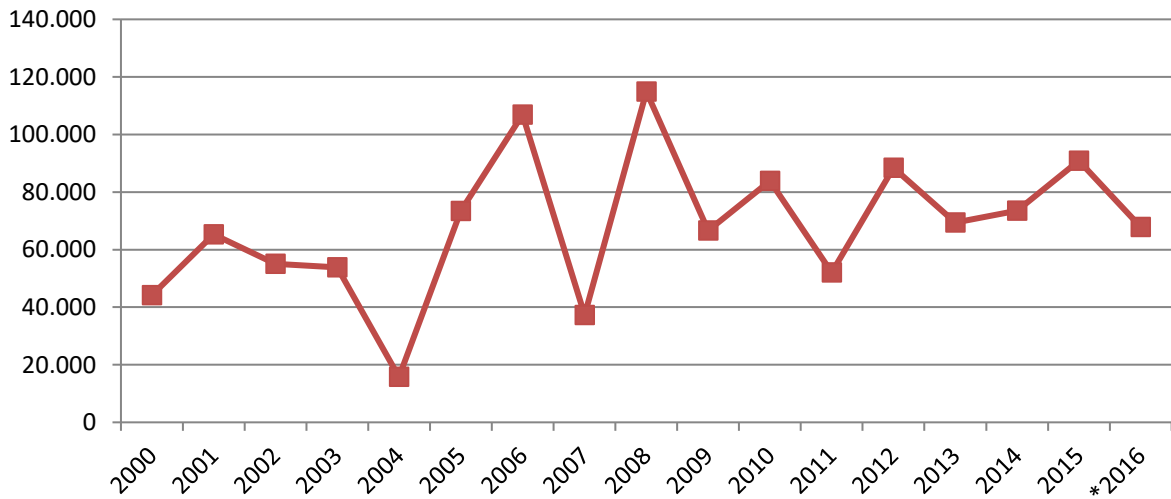
1995 yılında Samsun da meyve vermeyen yaşta fındık ağaç sayısı 3.313.250 iken 2016 yılında 3.352.529 ağaca ulaşılmıştır. Yirmi yılda meyve veren fındık ağaç sayısı **%1,19** artmış ve Türkiye genelinde meyve veren fındık ağacı açısından 2. sıradan 1. sıraya yükselmiştir.

Fındık Üretimi

1995 yılında Samsun da 35.119 ton fındık üretilirken, meyve veren ağaç sayısının yıllar içinde artış göstermiş olması üretim miktarını arttırmıştır. 2015 yılında 90.857 ton olarak gerçekleşen fındık üretimi iklim şartları nedeniyle 2016 yılında 67.855 tona gerilemiştir.

2016 yılında üretilen fındık miktarı yirmi yıl öncesine göre **%93,21** artmış ve bir önceki seneye göre ise **%25,32** azalmıştır.

SAMSUN İLÇELERİNDE FINDIK ÜRETİMİ

Sıra No	İlçe Adı	2016 Yılı Toplu meyveliklerin alanı (dekar)	2016 Yılı Üretim (ton)	2016 Yılı Ağaç başına ortalama verim (kg)	2016 Yılı Meyve veren yaşta ağaç sayısı	2016 Yılı Meyve vermeyen yaşta ağaç sayısı	2016 Yılı Toplam ağaç sayısı
1	Çarşamba	284.000	30.951	2	13.575.000	625.000	14.200.000
2	Salıpazarı	141.000	11.868	2	7.200.000	555.000	7.755.000
3	Terme	260.000	10.716	1	12.000.000	1.000.000	13.000.000
4	Ayvacık	82.120	3.276	1	3.748.000	358.000	4.106.000
5	Tekkeköy	54.880	2.783	1	2.777.500	240.900	3.018.400
6	Atakum	30.939	2.771	2	1.544.425	157.175	1.701.600
7	Ondokuz Mayıs	27.140	2.035	1	1.402.500	90.200	1.492.700
8	Bafra	22.120	1.463	2	962.500	143.500	1.106.000
9	Canik	21.858	1.112	1	779.982	138.054	918.036
10	İlkadım	5.160	317	1	273.900	9.900	283.800
11	Alaçam	1.900	289	3	97.500	7.000	104.500
12	Asarcık	3.100	187	1	171.000	15.000	186.000
13	Kavak	997	38	1	40.000	9.700	49.700
14	Yakakent	510	37	1	31.500	600	32.100
15	Ladik	300	7	0	14.300	2.200	16.500
16	Havza	63	3	1	2.835	0	2.835
17	Vezirköprü	0	2	2	1.000	300	1.300

Kaynak: TÜİK, 2016 verileri geçicidir.

2016 yılı verilerine Çarşamba ilçesi 284.000 dekar alan göre toplu meyvelik alanı ve 30.951 ton fındık üretimi ile ilk sırada yer almaktadır.

Toplu Meyveliklerin Alanı

İlçe Adı	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	2011-2016* değişim
Çarşamba	247.100	247.100	250.500	250.500	252.800	284.000	31.200
Terme	259.610	259.610	260.000	260.000	260.000	260.000	0
Salıpazarı	139.930	139.930	141.000	141.000	141.000	141.000	0
Ayvacık	79.960	79.960	79.960	79.960	82.120	82.120	0
Tekkeköy	54.880	54.880	54.880	54.880	54.880	54.880	0
Atakum	24.330	24.330	30.939	30.939	30.939	30.939	0
Ondokuz Mayıs	27.140	27.140	27.140	27.140	27.140	27.140	0
Bafra	22.120	22.120	22.120	22.120	22.120	22.120	0
Canik	15.560	15.560	16.500	16.500	23.200	21.858	-1.342
İlkadım	5.160	5.160	5.160	5.160	5.160	5.160	0
Asarcık	2.730	2.730	3.100	3.100	3.100	3.100	0
Alaçam	1.800	1.800	1.900	1.900	1.900	1.900	0
Kavak	1.190	1.190	1.207	1.207	997	997	0
Yakakent	510	510	510	510	510	510	0
Ladik	300	300	300	300	300	300	0
Havza	710	710	720	720	63	63	0
Vezirköprü	380	380	0	0	0	0	0

Kaynak: TÜİK, 2016 verileri geçicidir.

2016 yılı verilerine göre Samsun'un toplu meyveliklerin alanı 936.087 dekadır. Çarşamba ilçesi 284.000 dekar toplam meyveliklerin alanı ile %30,34'lük paya sahiptir. Çarşamba'yı 260.000 dekar ile Terme ve 141.000 dekar alan ile Salıpazarı ilçeleri izlemektedir.

Çarşamba ilçesinin 2015 yılında 252.800 dekar olan toplu meyvelik alanı 2016 yılında %12,34 artışla 284.000 dekara yükselmiş, Canik ilçesinin ise toplu meyvelik alanı 2016 yılında bir önceki seneye göre %5,78 azalmıştır.

Fındık Üretimi

2016 yılında Samsun'un fındık üretimi 67.855 tondur. Çarşamba 30.951 ton ile toplam üretimin %45,61'lik payına sahiptir. Çarşamba'yı 11.868 ton ile Salıpazarı ve 10.716 ton ile Terme izlemektedir.

İlçe Adı	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	2015-2016* değişim
Çarşamba	12.184	26.516	17.450	38.469	26.253	30.951	4.698
Salıpazarı	8.776	15.357	12.031	7.915	15.553	11.868	-3.685
Terme	10.975	18.800	13.262	15.475	20.253	10.716	-9.537
Ayvacık	5.567	5.567	6.327	1.536	7.496	3.276	-4.220
Tekkeköy	6.111	9.082	8.078	2.680	5.807	2.783	-3.024
Atakum	1.556	3.553	3.394	1.743	5.132	2.771	-2.361
Ondokuz Mayıs	2.700	4.029	3.700	2.587	4.208	2.035	-2.173
Bafra	1.980	2.626	2.681	2.000	3.080	1.463	-1.617
Canik	1.325	1.550	1.352	585	1.833	1.112	-721
İlkadım	336	648	516	224	727	317	-410
Alaçam	164	182	166	80	156	289	133
Asarcık	222	254	288	116	276	187	-89
Kavak	79	73	56	58	40	38	-2
Yakakent	36	83	50	35	32	37	5
Ladik	14	10	6	4	6	7	1
Havza	44	35	34	35	3	3	0
Vezirköprü	18	27	1	2	2	2	0

Kaynak: TÜİK, 2016 verileri geçicidir.

2016 yılında Çarşamba ve Alaçam ilçeleri dışındaki tüm Samsun ilçelerinin fındık üretimi bir önceki yıla göre azalmıştır. Çarşamba ilçesinin fındık üretimi %18 artarken, Salıpazarı'nın %24, Terme'nin %47, Ayvacık %56, Tekkeköy %52 azalmıştır.

Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı

2016 yılı verilerine göre Samsun'da 44.621.942 tane meyve veren yaşta fındık ağacı vardır. Bunun %30'luk kısmı 13.575.000 ağaç ile Çarşamba da bulunmaktadır. Çarşambayı sırayla 12.000.000 ağaçla Treme ve 7.200.000 ağaç ile Salıpazarı izlemektedir.

İlçe Adı	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	2015-2016* değişim
Çarşamba	12.897.500	12.897.000	12.000.000	12.225.000	12.000.000	13.575.000	1.575.000
Terme	11.750.000	11.750.000	12.000.000	12.000.000	12.000.000	12.000.000	0
Salıpazarı	6.908.000	6.886.464	6.894.611	6.894.611	7.150.000	7.200.000	50.000
Ayvacık	3.839.000	3.839.000	3.839.000	3.839.000	3.748.000	3.748.000	0
Tekkeköy	2.777.500	2.777.500	2.777.500	2.977.500	2.777.500	2.777.500	0
Atakum	1.225.000	1.225.000	1.542.420	1.542.625	1.542.420	1.544.425	2.005
Ondokuz Mayıs	1.125.000	1.413.685	1.413.680	1.460.700	1.402.500	1.402.500	0
Bafra	1.058.750	1.058.750	1.106.000	1.106.000	962.500	962.500	0
Canik	775.000	775.000	775.000	780.000	780.000	779.982	-18
İlkadım	268.800	273.420	280.000	280.000	273.900	273.900	0
Asarcık	147.760	147.760	148.500	165.000	171.000	171.000	0
Alaçam	90.000	91.000	95.260	96.260	97.500	97.500	0
Kavak	57.750	57.750	57.750	57.750	40.000	40.000	0
Yakakent	32.066	32.066	32.066	32.066	31.500	31.500	0
Ladik	14.300	14.300	14.300	14.300	14.300	14.300	0
Havza	34.650	34.650	34.650	34.650	2.835	2.835	0
Vezirköprü	18.810	18.810	1.000	1.000	1.000	1.000	0

Kaynak: TÜİK, 2016 verileri geçicidir.

2016 yılında meyve veren yaşta fındık ağacı Çarşamba ilçesinde 1.575.000 ağaç, Salıpazarı'nda 50.000, Atakum ilçesinde de 2.005 adet artmıştır.

Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı

2016 yılı verilerine göre Samsun'da 3.352.529 tane meyve vermeyen yaşta fındık ağacı vardır. Bunun %30'luk kısmı Terme de bulunmaktadır. Terme'yi 625.000 ağaç ile Çarşamba ve 555.000 ağaç ile Salıpazarı ilçeleri izlemektedir.

İlçe Adı	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	2015-2016* değişim
Terme	1.200.000	1.200.000	1.200.000	200.000	1.000.000	1.000.000	0
Çarşamba	715.000	715.000	525.000	415.000	640.000	625.000	-15.000
Salıpazarı	788.150	788.150	780.000	780.000	605.000	555.000	-50.000
Ayvacık	558.800	558.800	558.800	558.800	358.000	358.000	0
Tekkeköy	240.900	240.900	240.900	40.900	240.900	240.900	0
Atakum	111.650	111.650	159.225	159.000	159.225	157.175	-2.050
Bafra	157.850	157.850	0	0	143.500	143.500	0
Canik	80.300	80.300	80.300	100.000	194.400	138.054	-56.346
Ondokuz Mayıs	96.300	79.016	79.016	80.000	90.200	90.200	0
Asarcık	2.385	2.385	3.000	19.250	15.000	15.000	0
İlkadım	15.000	10.000	2.000	2.000	9.900	9.900	0
Kavak	7.700	7.700	7.700	7.700	9.700	9.700	0
Alaçam	9.000	8.000	9.240	8.240	7.000	7.000	0
Ladik	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200	0
Yakakent	1.054	1.054	0	0	600	600	0
Vezirköprü	2.090	2.090	300	300	300	300	0
Havza	4.400	4.400	4.400	4.400	0	0	0

Kaynak: TÜİK, 2016 verileri geçicidir.

2016 yılında Canik ilçesinde 56.346, Salıpazarı'nda 50.000, Çarşamba ilçesinde 15.000 ağaç ve Atakum ilçesin de de 2.050 meyve vermeyen yaşta fındık ağacı azalmıştır.

Toplam Fındık Ağacı Sayısı

2016 yılı verilerine göre Samsun'da toplam fındık ağacı sayısı 47.974.471'dir. Toplam fındık ağacının 14.200.00 ağaç ile %30'luk kısmı Çarşamba ilçesinde bulunmaktadır. Çarşamba'yı 13.000.000 ağaç ile Terme ve 7.755.000 ağaç ile Salıpazarı ilçeleri izlemektedir.

İlçe Adı	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	2015-2016* değişim
Çarşamba	13.612.500	13.612.000	12.525.000	12.640.000	12.640.000	14.200.000	1.560.000
Terme	12.950.000	12.950.000	13.200.000	12.200.000	13.000.000	13.000.000	0
Salıpazarı	7.696.150	7.674.614	7.674.611	7.674.611	7.755.000	7.755.000	0
Ayvacık	4.397.800	4.397.800	4.397.800	4.397.800	4.106.000	4.106.000	0
Tekkeköy	3.018.400	3.018.400	3.018.400	3.018.400	3.018.400	3.018.400	0
Atakum	1.336.650	1.336.650	1.701.645	1.701.625	1.701.645	1.701.600	-45
Ondokuz Mayıs	1.221.300	1.492.701	1.492.696	1.540.700	1.492.700	1.492.700	0
Bafra	1.216.600	1.216.600	1.106.000	1.106.000	1.106.000	1.106.000	0
Canik	855.300	855.300	855.300	880.000	974.400	918.036	-56.364
İlkadım	283.800	283.420	282.000	282.000	283.800	283.800	0
Asarcık	150.145	150.145	151.500	184.250	186.000	186.000	0
Alaçam	99.000	99.000	104.500	104.500	104.500	104.500	0
Kavak	65.450	65.450	65.450	65.450	49.700	49.700	0
Yakakent	33.120	33.120	32.066	32.066	32.100	32.100	0
Ladik	16.500	16.500	16.500	16.500	16.500	16.500	0
Havza	39.050	39.050	39.050	39.050	2.835	2.835	0
Vezirköprü	20.900	20.900	1.300	1.300	1.300	1.300	0

Kaynak: TÜİK, 2016 verileri geçicidir.

2016 yılında Çarşamba ilçesinde toplam fındık ağaç sayısı 1.560.000 artarken Canik ilçesinde 56.364 azalmıştır.

İHRACAT

Türkiye'nin fındık ihracatında, başlıca çikolata imalatçısı firmaların bulunduğu Avrupa Birliği ülkeleri (İtalya, Almanya, Fransa vb.) en önemli ithalatçı konumundadır. 51.534.925 kilogram ve 453.087.605 dolar ile İtalya ilk sırada yer alırken onu sırasıyla Almanya ve Fransa izlemektedir.

2016 fındık ihracatı ülkeler itibarıyla incelendiğinde, 108 ülkeye fındık ve ürünlerinin ihracatının gerçekleştirildiği görülmektedir. Özellikle Uzakdoğu ülkeleri ile İskandinav ülkelerinin fındık ve ürünleri için potansiyel pazarlar olduğu görülmektedir.

Sıra No	Ülke	2015 yılı Miktar (Kg)	2015 yılı Değer (\$)	2016 Miktar (Kg)	2016 Değer (\$)	2015-2016 Değişim (Kg)	2015- 2016 Değişim (\$)
1	İtalya	51.484.888	572.658.924	51.534.925	453.087.605	50.037	-119.571.319
2	Almanya	61.007.815	713.336.427	50.313.772	439.241.337	-10.694.043	-274.095.090
3	Fransa	24.365.760	288.900.682	22.467.536	191.498.609	-1.898.224	-97.402.073
4	Kanada	9.410.418	107.666.872	11.002.106	97.185.647	1.591.688	-10.481.225
5	Polonya	11.412.727	140.791.105	8.734.880	78.237.687	-2.677.847	-62.553.418
6	İsviçre	8.524.779	109.428.079	9.189.472	76.784.683	664.693	-32.643.396
7	Avusturya	8.731.773	104.783.654	8.805.808	72.225.588	74.035	-32.558.066
8	Hollanda	6.566.307	78.983.959	7.659.303	68.113.189	1.092.996	-10.870.770
9	Belçika	8.815.767	102.389.658	7.499.761	58.820.849	-1.316.006	-43.568.809
10	İngiltere	4.232.405	56.201.583	4.684.766	42.664.346	452.361	-13.537.237
11	İspanya	3.988.468	47.216.334	4.434.671	38.465.772	446.203	-8.750.562
12	Çin	3.549.901	42.540.571	3.865.873	36.880.015	315.972	-5.660.556
13	A.B.D.	2.165.088	27.775.733	3.255.967	30.364.841	1.090.879	2.589.108
14	Avustralya	2.784.315	34.426.899	2.956.985	25.846.112	172.670	-8.580.787
15	Mısır	2.925.088	31.315.792	2.725.065	21.306.453	-200.023	-10.009.339
16	Meksika	1.910.375	25.648.208	2.049.587	19.264.902	139.212	-6.383.306
17	Rusya Fed.	3.118.749	40.543.201	1.861.591	17.434.059	-1.257.158	-23.109.142
18	Brezilya	2.729.270	30.643.369	1.875.300	17.078.496	-853.970	-13.564.873
19	İsveç	1.871.462	25.198.386	1.769.631	15.658.983	-101.831	-9.539.403
20	İsrail	1.286.718	15.039.189	1.621.455	12.902.371	334.737	-2.136.818
21	Ukrayna	1.432.911	16.451.552	1.412.589	12.749.534	-20.322	-3.702.018
22	Suudi Arabistan	1.473.291	16.483.807	1.306.769	11.490.795	-166.522	-4.993.012
23	Yunanistan	1.581.330	18.291.513	1.408.246	11.216.190	-173.084	-7.075.323
24	Bulgaristan	980.583	11.189.904	1.052.720	9.574.645	72.137	-1.615.259
25	Norveç	1.194.366	14.724.732	1.132.887	9.552.815	-61.479	-5.171.917
26	Çek Cum.	854.692	11.474.745	953.652	9.290.542	98.960	-2.184.203
27	Tunus	751.534	7.310.002	914.416	7.452.571	162.882	142.569
28	Bir.Arap Emir.	641.149	8.778.051	795.390	7.005.017	154.241	-1.773.034
29	Irak	739.655	9.384.569	839.901	6.820.033	100.246	-2.564.536
30	Hirvatistan	793.450	10.336.224	743.761	6.331.913	-49.689	-4.004.311
31	Japonya	694.170	9.502.308	647.364	6.046.845	-46.806	-3.455.463
32	Güney Kore	415.750	5.433.300	621.869	5.945.862	206.119	512.562

33	Güney Af.Cum.	553.548	7.472.416	558.501	5.133.333	4.953	-2.339.083
34	Lübnan	565.449	6.041.397	612.565	4.977.727	47.116	-1.063.670
35	Danimarka	634.792	8.330.141	522.247	4.719.930	-112.545	-3.610.211
36	Finlandiya	562.000	7.238.732	502.000	4.268.449	-60.000	-2.970.283
37	Litvanya	472.675	6.169.277	393.520	3.701.361	-79.155	-2.467.916
38	Slovakya	357.825	4.340.392	365.660	3.127.528	7.835	-1.212.864
39	Ürdün	146.780	1.489.882	335.956	2.685.296	189.176	1.195.414
40	Makedonya	155.200	1.430.669	279.045	2.538.802	123.845	1.108.133
41	Hong-Kong	18.808	224.070	244.005	2.385.296	225.197	2.161.226
42	Romanya	139.390	1.391.405	269.151	2.316.713	129.761	925.308
43	Malezya	264.277	3.108.458	275.493	2.221.442	11.216	-887.016
44	Sırbistan	690.039	8.499.501	268.600	2.165.293	-421.439	-6.334.208
45	Tayvan	160.604	1.976.402	194.200	2.003.448	33.596	27.046
46	Yeni Zelanda	211.300	2.791.348	213.708	1.889.784	2.408	-901.564
47	Mersin S.Blg.	130.270	1.448.463	214.020	1.783.738	83.750	335.275
48	KKTC	106.056	1.357.052	158.536	1.529.563	52.480	172.511
49	Slovenya	204.860	2.296.246	143.940	1.330.518	-60.920	-965.728
50	Cezayir	181.500	1.577.986	157.080	1.227.499	-24.420	-350.487
51	Ekvator	96.000	1.211.592	120.000	1.170.278	24.000	-41.314
52	Bosna Hersek	115.628	1.361.434	141.011	1.102.328	25.383	-259.106
53	Macaristan	160.481	1.883.475	124.900	997.450	-35.581	-886.025
54	Seyşel Adaları			89.255	889.542	89.255	889.542
55	Singapur	79.268	1.128.418	89.255	889.542	9.987	-238.876
56	Estonya	41.072	521.437	91.340	843.804	50.268	322.367
57	Beyaz Rusya	80.000	917.870	80.000	839.700	0	-78.170
58	Libya	425.663	4.737.003	113.284	754.310	-312.379	-3.982.693
59	İran	99.158	990.909	101.568	747.281	2.410	-243.628
60	Kuveyt	95.191	1.263.620	76.663	733.262	-18.528	-530.358
61	Hindistan	61.740	918.457	71.435	722.129	9.695	-196.328
62	Arjantin	44.000	520.450	85.600	716.188	41.600	195.738
63	Suriye	26.225	341.525	71.843	551.688	45.618	210.163
64	Moldavya	46.290	514.412	54.966	469.045	8.676	-45.367
65	Endonezya	47.580	490.787	36.592	333.691	-10.988	-157.096
66	Türkmenistan	62.552	669.734	32.433	316.094	-30.119	-353.640
67	Gürcistan	143.214	1.831.629	38.394	311.605	-104.820	-1.520.024
68	Kosova	19.740	275.689	20.920	263.798	1.180	-11.891
69	Dubai	22.500	206.175	32.500	262.625	10.000	56.450
70	Azerbaycan	58.043	826.691	24.657	256.606	-33.386	-570.085
71	Karadağ	5.100	51.480	26.848	215.722	21.748	164.242
72	Portekiz	56.500	545.145	24.700	213.109	-31.800	-332.036
73	Pakistan	9.500	82.864	24.510	208.521	15.010	125.657
74	Kazakistan	28.562	422.180	19.852	194.018	-8.710	-228.162
75	Trinidad ve Tobago	10.500	107.870	20.500	186.063	10.000	78.193
76	Kolombiya	33.400	383.640	18.400	171.440	-15.000	-212.200
77	Fas	49.580	389.557	30.000	159.275	-19.580	-230.282

78	Uruguay	12.582	122.199	13.650	108.353	1.068	-13.846
79	El Salvador	10.175	129.609	12.210	107.489	2.035	-22.120
80	Ege Ser.Böl.	16.126	212.446	12.500	101.400	-3.626	-111.046
81	İrlanda	18.400	236.502	12.773	98.566	-5.627	-137.936
82	Katar	20.874	277.867	10.972	97.475	-9.902	-180.392
83	Bangladeş	-	-	10.400	88.551	10.400	88.551
84	Bahreyn	6.137	96.773	5.900	53.838	-237	-42.935
85	Sudan	3.636	36.332	8.705	51.703	5.069	15.371
86	Tayland	7.500	88.734	4.150	45.473	-3.350	-43.261
87	Özbekistan	13.050	157.665	7.424	43.336	-5.626	-114.329
88	Sri Lanka	8.400	104.150	4.800	42.797	-3.600	-61.353
89	Peru	-	-	4.000	32.560	4.000	32.560
90	Ahl S.Blg.	2.693	51.981	1.351	26.327	-1.342	-25.654
91	Umman	2.152	20.639	2.502	23.369	350	2.730
92	Kostarika	13.600	143.480	3.000	21.837	-10.600	-121.643
93	Bursa Serb. Bölğ.	3.014	37.596	1.569	18.481	-1.445	-19.115
94	Kirgizistan	1.062	13.901	1.752	18.149	690	4.248
95	Senegal	2.040	19.272	2.535	15.158	495	-4.114
96	Vietnam	50	710	1.250	14.125	1.200	13.415
97	Tanzanya(Birleş.Cum)	800	11.780	1.200	13.610	400	1.830
98	Arnavutluk	14.050	136.847	560	7.634	-13.490	-129.213
99	Guam	-	-	750	6.713	750	6.713
100	İstanbul Deri	--	-	1.320	6.600	1.320	6.600
101	Tacikistan	113	1.943	691	5.274	578	3.331
102	Gana	111	4.800	500	3.501	389	-1.299
103	Somali	-	-	350	2.343	350	2.343
104	Afganistan	45	571	90	984	45	413
105	Kongo	270	4.720	143	913	-127	-3.807
106	Gine	398	1.148	451	766	53	-382
107	MALİ	-	-	441	332	441	332
108	Mozambik	-	-	30	162	30	162
110	Cibuti	3	50	-	-	-3	-50
111	Etiyopya	20	430	-	-	-20	-430
112	Fildişi Sahil	14	90	-	-	-14	-90
113	Filipinler	30.750	244.890	-	-	-30.750	-244.890
114	Kenya	1.960	33.500	-	-	-1.960	-33.500
115	Maldiv Adalari	149	2.707	-	-	-149	-2.707
116	Malta	3.500	33.750	-	-	-3.500	-33.750
117	Mogolistan	40	720	-	-	-40	-720
118	Myanmar	90	2.460	-	-	-90	-2.460
119	Paraguay	672	3.842	-	-	-672	-3.842
120	Venezuela	25.000	382.600	-	-	-25.000	-382.600
121	Yemen	10.000	72.500	-	-	-10.000	-72.500
	Toplam	240.137.287	2.827.316.418	227.556.378	1.981.334.911	-12.580.909	-845.981.507

Kaynak: • Karadeniz İhracatçılar Birliği

FINDIK TARIM TAKVİMİ

OCAK Çiftlik gübresi, fosforlu ve potaslı gübre verilebilir. Budama, kök ve dip sürgünü temizliği yapılabilir. Fidan çukurları açılır ve dikim yapılabilir. Kozalaklar toplanabilir.

ŞUBAT Çiftlik gübresi verilebilir. Budama, kök ve dip sürgünü temizliği yapılabilir. Fidan çukurları açılır ve dikim yapılabilir. Virgül kabuklu biti kış ilaçlaması yapılabilir.

MART Azotlu gübrenin yarısı kullanılır. Budama, kök ve dip sürgünü temizliği yapılabilir. Virgül kabuklu biti kış ilaçlaması yapılabilir. Fındık yaprak deleni ilaçlanır (Ayın ilk yarısında) Fındık filiz güvesi ilaçlanabilir (ayın ilk yarısında)

NİSAN Filiz budaması yapılır. Filiz güvesi ilaçlanabilir (ayın ilk başlarında). Fındık gal sineği ilaçlanır (iki kez). Fındık kokarcası ilaçlanır (Nisan ayı ortalarında).

MAYIS Fındık kurdu ilaçlanır. Fındık kozalak akarı ilaçlanır. Azotlu gübrenin diğer yarısı kullanılır. Kök ve dip sürgünü ikinci temizliği yapılır. Filiz budaması yapılır.

HAZİRAN Dalkıran ilaçlanabilir. Amerikan beyaz kelebeğinin mekaniksel ve ilaçlı mücadelesi yapılabilir.

TEMMUZ Yaprak örneği alınır (Temmuz ayı ikinci yarısında) Uç kurutana karşı mekaniksel mücadele yapılabilir.

AĞUSTOS Uçkurutana karşı mekaniksel mücadele yapılabilir. Amerikan beyaz kelebeğinin mekaniksel ve ilaçla mücadelesi yapılabilir. Fındık filiz güvesine karşı hasattan sonra ilaçlama yapılabilir.

EYLÜL Fındık filiz güvesi, Mayıs böceği ilaçlaması yapılabilir. Kök ve dip sürgünleri temizlenebilir. Toprak örnekleri alınabilir.

EKİM Mayıs böceği ilaçlaması yapılabilir (ayın ilk yarısında) Budama, kök ve dip sürgünü temizliği yapılabilir. Toprak bellenebilir, Toprak örneği alınabilir. Fidan çukurları açılır ve dikim yapılabilir.

KASIM Budama, kök ve dip sürgünü temizliği yapılabilir. Fosforlu ve potaslı gübre verilebilir. Fidan çukurları açılır ve dikim yapılabilir. Kireç verilebilir, toprak bellenebilir.

ARALIK Budama, kök ve dip sürgünü temizliği yapılabilir. Fosforlu ve potaslı gübre verilebilir. Kireç verilebilir, çiftlik gübresi verilebilir. Toprak bellenebilir, kozalaklar toplanabilir. Fidan çukurları açılır ve dikim yapılabilir.

“Fındık Tarım Takvim”inde belirtilen uygulamaların tamamı her yıl yapılmamaktadır. Bu uygulamaların bir kısmı yılda iki kez, bir kısmı yılda bir kez, bir kısmı üç yılda bir kez, bir kısmı 4-5 yılda bir kez ve bir kısmı da ihtiyaç duyulduğunda yapılmaktadır. Bu uygulamalardan ;

“Azotlu gübrenin kullanılması”, “Kök ve dip sürgünü temizliği” yılda iki kez yapılır. Her yıl en az bir kez “fındığın budanması” ve “fındık kurdu ilaçlaması” yapılır. “Çiftlik gübresi, fosforlu gübre ve potaslı gübre uygulamaları”, “Toprak ve yaprak örneklerinin alınması” üç yılda bir yapılır. “Toprağın belenmesi ve kireç uygulaması” 4-5 yılda bir yapılır.

Fındık filiz güvesi, Mayıs Böceği, fındık kozalak akarı, Virgül kabuklu biti, Fındık Yaprak Deleni, Fındık Gal Sineği, Dalkıran, Fındık Koşnilleri, Amerikan Beyaz Kelebeği, Uç Kurutan gibi zararlılar ile, Fındık Bakteriyel Yanıklığı ve Dal Kanseri gibi hastalıklarla mücadele ihtiyaç duyulduğunda yapılır.

Budama: Ekim, kasım, aralık ve ocak aylarında yapılır. Bu zamanlarda ocak ve dal seyreltmesinin yanı sıra kurumuş, kırılmış, yaşlanmış, hastalanmış ve zararlıların etkisinde kalmış ve mahsulden düşmüş dallar dibinden kesilir. Dal içi, yani verim budaması yapılır.

Filiz Budaması: Nisan ve mayıs aylarında dalların gövdelerinden çıkan taze sürmüş ve sürmekte olan sürgünlerin kesilmesidir.

Toprak örneği: Bahçelerin en az 5-6 yerinden 0-20 ve 20-40 cm derinliklerden alınır.

Yaprak örneği: Fındığın toplanmasından önceki 10 –15 gün içinde, 20 dekara kadar olan bahçelerin değişik yerlerinden, 25 ocağın dört yönünden olmak üzere 80-120 arasında yaprak alınır.

Fındık Kurdu İlaçlaması: Bahçenin değişik yerlerindeki 10 ocakta 3 ve daha fazla kurt olduğunda, bahçede hakim fındık çeşidinin tanelerinin yarıdan fazlası mercimek iriliğine (3-4 mm) geldiğinde yapılır.

sonunda – nisan ayı başında iyi takip edilmek şartı ile 2. dönem larvalarına karşı ilaçlama yapılabilir.

Fındık Gal Sineği: Mart ayı sonunda – nisan ayı başında bulaşıklığın %50' yi geçtiği bahçelerde fındık sürgünlerinin çoğunluğu 2 yapraklı olduğunda ilaçlanır.

Fındık Yaprak Deleni: Yoğun bahçelerde yapılır.

Fındık Kozalak Akarı: Sürgünler 4 – 5 yapraklı olduğunda, yaprak koltuklarında yeni yıl tomurcukları toplu iğne başı kadar olduklarında, takriben mayıs ayı ilk yarısında ilaçlanır.

Virgül Kabuklu Biti: Şubat–mart aylarında tomurcuklar patlamadan önce, kış ilaçlaması olarak yapılır. Larvaların yumurtadan %70–80 oranında çıktığı mayıs ayında da yaz ilaçlaması yapılabilir. Yaz ilaçlaması mecbur kalmadıkça yapılmamalıdır.

Dalkıran İlaçlaması: 10 ocakta 30 dalda 3 yeni galeri varsa yapılır.

Uç Kurutan Mücadelesi: Temmuz, ağustos ve eylül aylarında bulaşık sürgünlerin kesilmesi ve yakılması ile yapılır.

Amerikan Beyaz Kelebeği: Larva paketleri ile bulaşık dalların veya dal parçalarının kesilip imha edilmesi ile veya 2. dönem larvalarının 2-3. dönemlerinde ilaçlanması ile yapılır.

Fındıklarda Bakteriyel Yanıklık ve Dal Kanseri gibi hastalıklara karşı başarılı bir ilaçlama programı olmadığından, bu hastalıklara karşı mücadele, hastalıkların bulaştığı dalların ve kök sürgünlerinin sökülüp yakılması şeklinde olmaktadır.

FINDIĞIN BESİN DEĞERİ

Fındık, içerdiği besin elemanları ile sağlıklı beslenme açısından büyük önem taşır. İç fındığın protein içeriği % 10-24 arasında değişmektedir. 100 g iç fındık, bir insanın günlük protein ihtiyacının % 22` sini karşılamaktadır.

Fındık içerdiği yüksek orandaki doymamış yağ asitleri nedeniyle, kalp ve damar sistemini olumlu yönde etkilemekte ve kandaki kolesterol yükselmesini önleyerek, kalp ve damar hastalıklarına karşı koruyucu etki yapmaktadır.

Yağ asidi olarak en fazla oleik ve linoleik asit bulunmaktadır. Oleik asit kandaki kolesterol düzeyini azaltıcı, linoleik asit ise damar içi daralmasını engelleyici etkiye sahiptir.

Fındık yağının bir diğer özelliği de, kolesterolü absorbe ederek bağırsaktaki emilimini azaltmasıdır. Mineral maddelerce (Fe, Mg, Cu, Mn, K, P, Zn ve Ca) zengin olan fındık, kemik gelişimi ve sağlığı açısından da oldukça önemli bir besindir.

Fındık vitamin B1, B6 ve doğal antioksidan olan vitamin E içeriği açısından, diğer bitkisel yağlardan sonra en iyi ikinci kaynaktır.

100 g fındık tüketimi ile günlük vitamin B1 ihtiyacının % 33` ü, vitamin B6` nın % 35` i ve vitamin E` nin %24` ü karşılanabilir. Ayrıca fındık amino asitlerce de zengin bir meyve türüdür.

Dengeli ve sağlıklı beslenmek için, günde 100 g fındık tüketimi oldukça yararlıdır.

FINDIK TARIMI SORUN VE ÖNERİLERİ

Fındık tarımı Karadeniz Bölgesi`nde yaklaşık 2 milyon üreticinin geçim kaynağını oluşturmakta ve en önemli tarım ürünü ihraç kalemlerimizden birini oluşturmaktadır. Öte yandan fındık erozyonu, olabilecek heyelanları önleyerek topraklarımızın korunmasında büyük önem taşımaktadır.

1- Ekonomik ömrünü tamamlamış fındık bahçeleri iklim ve arazi koşullarına göre yenilenmelidir.

Fındık Üretiminde verim düşüklüğünün en önemli unsurlardan biri yaşlı fındık bahçeleridir. Fındığın ekonomik ömrü 55-60 yıldır. Daha yaşlı bahçelerde verimde önemli düşüşler görülmektedir. Ocaktaki ana bitkinin kökü yaşlanmış olduğundan çıkan sürgünlerin verim potansiyeli de düşük olmaktadır. Doğu Karadeniz Bölgesinde 70-100 yıl üzerinde dikim yaşına sahip ocaklar bulunmaktadır. Bu yüzden yaşlanmış ve verimden düşmüş ocakların sökülüp, bahçenin yeniden tesis edilmesi gerekmektedir.

Doğu Karadeniz Bölgesinde fındık bahçeleri genellikle yüksek eğime ve sığ topraklara sahiptir. Bu nedenlerle söz konusu fındık üretim alanlarında kültürel uygulamaların yapılması güç ve yetersiz kalmaktadır. Eğimli fındık bahçeleri mutlaka teraslanmalı ve eğimin giderilmesine çalışılmalıdır.

2- Alan bazlı destekleme ödemelerine 2016 sonrasında verim ve kaliteyi ön planda tutan modelle devam edilmelidir.

3- Organik tarım-iyi tarım uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır.

Fındık ihracatımızın önemli bölümünün AB ülkelerine yapıldığı, AB ülkelerinde de organik ürünlere olan talep de dikkate alındığında, organik fındık üretimine de gereken önem verilmelidir.

Dünya ticaretinde gıda güvenliği ve kalitesi gibi unsurların önemi gün geçtikçe artmaktadır. Hatta ticaret yapabilmeyen ön koşulu haline gelmektedir. Ülkemizin sahip olduğu potansiyelin değerlendirilebilmesi ve ihracat imkanlarının artırılabilmesi bakımından iyi tarım uygulamaları (EUREP-GAP), HACCP gibi gıda güvenliğini sağlamaya yönelik araçlar ile ISO 9000 gibi hem gıda güvenliği hem de kalite yönetim sistemleri yaygınlaştırılmalı, bu standartlar kapsamında üretim yapılması teşvik edilmelidir.

4- Fındık piyasaları ve ihraç fiyatlarında istikrar sağlanabilmesi için fındık ticaret ve pazarlama alt yapısının güçlendirilmesi gerekmektedir.

Gelişen ve değişen iç ve dış dinamikler karşısında, “üretim-pazarlama-tüketim” şeklinde özetlenebilecek tedarik zincirinin, pazarlama aşamasının bütünleyici halkalarını oluşturan ürün borsaları ve lisanslı depoculuk sisteminin ve buna yönelik gerekli alt yapının oluşturulması bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu ihtiyaçtan hareketle, ürün borsaları ve lisanslı depoculuk gibi çağdaş

tarım ürünleri ticaret ve pazarlama alt yapılarının kurulması yönünde çalışmalar başlatılmış ve ülkemizde ürün ihtisas borsaları ve lisanslı depoların kurulmasına imkan sağlayan mevzuat alt yapısı tamamlanmıştır. Ancak 2012 ve 2013 dönemlerinde istenilen ürün depolama kapasitesine ulaşılamaması ve yüksek maliyetlerden dolayı; fındık depolama faaliyetine son verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu gün, depolara ilgi arzu edilen aşamada olmasa da, önümüzdeki dönemde gerekli ilave tedbirler alınarak fındık ürününde lisanslı depoculuk sistemine olan talebin arttırılması gerekmektedir

5- Tarım Sigortaları Yasası fındık üreticilerinin zor günlerinde yardımcı olmak amacıyla düzenlenmelidir.

6- Avrupa Birliğinin yalnızca Türkiye`ye kabuklu ve natürel fındıkta uyguladığı %3 gümrük vergisi sıfırlanmalıdır.

7- Rekolte çalışmaları tek elden yapılmalıdır. Rekolte çalışmalarında borsa tescil verilerinden de faydalanılmalıdır.

8- Bizzat tarımsal faaliyette bulunmayan, verimliliği ilke edinmeyen, ikamet adresi ve sosyal güvencesi bakımından çiftçilik yapma olanağı bulunmayan kişiler üreticilere yönelik desteklerden yararlandırılmamalıdır.

Bir kısım fındık üreticisi büyük kentlerde ikamet etmekte ve fındığı ek gelir olarak görmekte olduğundan ürünlerini bekletmeksizin düşük fiyatlarla piyasaya arz etmektedirler. Bu durum geçimini sadece fındıktan sağlayan üreticiler olumsuz etkilenmektedir. Tarımsal faaliyetin başında bulunmayan, verimliliği ilke edinmeyen, kişilerin, üreticilere yönelik desteklerden yararlandırılmaması, bu tür desteklerin maliyetini de azaltacaktır.

9- Piyasanın kendi dinamikleriyle oluşacak istikrarlı bir fiyat seviyesi ile ülkemiz üretim miktarı avantajıyla piyasada düzenleyici ve belirleyici konumu korunmalıdır. Bu amaçla her yıl belirli bir miktar ürünün stok olarak tutulmasını sağlayacak bir mekanizma kurulmalıdır.

10- Fındık üretimine izin verilen alanların dışındaki fındık üreticilerinin ülke ihtiyaçları doğrultusunda belirlenen alternatif ürünlere yönelmesi için teşvik unsurları genişletilmelidir.

11- İhracatın natürel fındıktan katma değeri yüksek fındık ürünlerine yönlendirilmesi için tedbirler geliştirilip uygulanmalıdır.

Türk fındığının ihraç politikası, natürel iç fındığın yanı sıra, işlenmiş mamul ve yarı mamul oranı artırılacak şekilde olmalıdır. İşlenmiş ürünlerde Türk fındığını öne çıkararak, markalaşma yoluna gidilmelidir. Ülkemizde çikolata sanayii teşvik edilmeli, yeni ürün geliştirilmesi için AR-GE desteği verilmelidir.

KAYNAKLAR

- T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (www.tarim.gov.tr)
- Türkiye İstatistik Kurumu (www.tuik.gov.tr)
- Karadeniz İhracatçılar Birliği (www.kib.org.tr)
- Fiskobirlik (www.fiskobirlik.org.tr)